

A történelem hangja zeng!

Régi korokról, népünk szabadságharcairól őriz értékes és érdekes emlékeket a Várbeli Hadimúzeum és Hadiévlár. Hogy mennyire él a népben a szeretet a szabadság iránt, mennyire igaz van Ady sorainak: *«Mióta ember néz az égre, vörös csillag volt a reménye»* — jelembzi, hogy kemény télidőben is ezrek keresik föl a szabadság emlékeit.

1948 kaszái-kapái, a forradalom első harci eszközei sorakoznak a kiállítás előcsarnokában. A parasztek Kossuth szavára kaszával-kapával indultak el a szabadságért, az életükért.

Fellettük a falon a régi negyvennyolcas zászlók lengenek. Szovjet ajándék, kétszázötvenet kaplunk vissza Korabeli képek rámfáját zenélő óra egészíti ki. Ezek a régi képek forradalmi esatajeleneteket ábrázolnak. Az óra szabadságról zenél azoknak, akik az elnyomás ideje alatt visszaemlékeztek Kossuth harcaira.

Gábor Aron rézágyúja...

Gábor Aron tömzsi, egyszerű ágyúja megható. Simára esiszolták. *Szeresd kezed ároldjak.* Hogyne, hiszen arról beszél, hogy ész, erő akarát és szabadságvágy milyen leleményes volt.

Ha mesélni tudának a régi zászlók, elmondanák, hogy az üvegvitrinekben őrzött régi nemzetőri ruhák mennyi harcot láttak. Csak a kabátok maradtak meg a múzeum számára, mert 1944-ben a nyilasok a nemzet legszentebb emlékeit is ellopák. A régi nadrágokat felhúzták.

Meg árgult partrólak könyvek, a régi honvédelmi szabályzatokat, hadi törvényeket idézik. Sok eredeti rajz, festmény e kor hőseit, csatáit mutatja meg.

Egyik huszárcsónok golyónyoma. *Vajjon ki viséte?...* Talán életét adta a szabadságért. De itt vannak a híres harmadék és kilencedék ezred vörössipkásainak emlékei is. A vörössipkások verhetetlenek voltak negyvennyolcasban. A vörössipka, a maga bátorságával és verhetetlenségével ma már több mint szimbólum számunkra.

Petőfi Sándor
handzsára...

Dicső emlékeink serege sorakozik a várbeli ódon épület talai között

Emil, negyvennyolcas kormánybiztos és újságíró beszámolója Buda ostromáról. Az öreg betűkből lelkesedés lángol... *Tűz... borzasztó lángfolyamban terjed a tűz az egész épületen...* írja Buda ostromáról, az egykori újságíró.

Összeszorul a torok. Itt vannak véranauink zubbonyai. Képek a kivégzésről.

De a szomorúságot, mely elfogja az embert a mártírok sorának láttára, elűzi a következő terem, mely 1919-et velíti elénk.

Itt van a Kommunista Párt első agitációs röpirata... *«Veszeit kutya kőz a utcán! Légy részen proletár!...»* Az elnyomókra hívja fel a figyelmet a Párt.

A Sarló és Kalapács régi példányai harcról és győzelemről beszélnek.

Dramai gyorsasággal újra elvenednek régi iratokból, képekből, táviratokból, rendeletekből a tizenkilenc küzdelmei. Az imperialisták akkor is ellenünk törték. *De a világ népe velünk érzett.* Iratok és képek beszélnek arról: francia katonák szöktek át hozzánk, osztrák elvtársaknak külön csapatot állítottak fel, mely velünk harcolt...

...És ott áll Rákosi a Szeméktanács előtt... Komény az arca, kimondhatatlan fölény árad belőle. Szeméből sugárzik: a forradalom nem bukott el, győzni fog!

Nérek szabadságharca

A következő terem a mai honvédség élete. Derű, öröm és biztonság árad ebből a teremből. Látjuk a néphadsereget, gyakorlat közben, munka köz-

ben. Határvasdások harcát a csempészekkel. Vagy ott ünek a tanulószal mellett. *Puska, könyv,* annyira összetarozik ezeken a képeken.

A «Szabadságharcos» terem már napjainkig visz el. Rengeg kép a spanyol szabadságharcról, *Mao-Ce-Tung* és a kínai bajtársak küzdelmeiről, a görög partizánok hősi tetteiről. A spanyol szabadságharc képein anynyi ismerős arc. Itt *Farkas* Mihály elvtárs spanyol hősök között, ott *Münnich* Ferenc elvtárs *André Marty*, a nemzetközi brigád vezetőjének társaságában. *Zaka* Máté sok-sok képen, *Pa-stonaria* a csapatok között.

Elesett hősök, mártírjaink sorakoznak a hatalmas tablón. Nagy nevek, akik szabadságért éltek, ha'tak

És milyen borzalmak azok a képek, melyek a lyoni Gestapo képtárából és egy német tiszt fényképezőgépeiből kerültek elő. Kiszórt partizánok arca. Eltorzult, vértől csepegő arcok megcsontított testek. *Magyarok voltak!*

Egyik kép azt mutatja, hogy *Rákosi* Máté e'adást tart a kiev partizániskolában. Sűrű erdőben fatörzshöz ül, asztala is fatörzsből készült, *Rákosi* beszél...

Látjuk, hogy a szabadságharcokban, a partizánoknak van segítségé, támogatója: a szovjet katonák.

Dadat hirdeti Szövetségünk alakulásának képekben elbeszéli történetét.

A negyedik terem fegyverek. Sok százéves kanócos puskától kezdve itt látjuk a fegyver fejlődését napjainkig.

Az ötödik terem felirata: *«Most dolgozó népünk írja a történelmet».* Ez a levéltári anyag. Arról az időről, amikor mások írták a történelmet és a nép nyög'e ezt. Magyar szabadságharcok tűnnek elő a sokszázéves iratokból.

...1945-ben kelet felől felragyogott a szabadság vörös csillaga, amelynek fényénél haladunk a biztos úton.

Mint fény mellett az árnyék; nehéz bilincsek, láncok. Ez jutott a Bach korszakban azoknak, akik a szabad ágért harcoltak. Ezt adta a reakció a népeknek.

Budavár ostroma... Megelevenedik itt régi irásokban, képekben. Itt látjuk Budavár kulcsát. Hatalmas, nagy, van vagy 25 centi. Ez nemcsak egy város kulcsa, hanem a szabadságé is volt.

És felvillan Arad gyászos emléke. Ott az íróasztal, kopott barna rézű bútor, melyen az aradi parancsnok aláírta a tizenhárom halálos ítéletét. Mellette Kiss Ernő Batthyány puskája. Damjanich kardja a verhetetlen vezéré, széles és hatalmas, nagyot tudott vele sújtani az ellenségre.

Látjuk a rakéta őseit a hat fontos hadi röppentyűt. Szenté megelevenedik, ahogy repül és a szabadság szeletét viszi magával.

Külön üvegszekrényben őrzik *Petőfi* handzsárját, azt a régi török kardot, melyet *Bemtől* kapott ajándékba és *Egressy Gábornak* ajándékozott.

Megas, büszke csákón: dús forgó... Vajon ki lehetett az a szép lány, aki a tűzértitzi csákóra a forgót saját levágott hajából sodorta?

Önfeláldozó honfőány női dicsőt, a haját vágta le, hogy kísérje a szeretett férfit a csatába.

1919 dicső emlékei

Kemények voltak ezek a családok... Itt láunk róla régi fakult irással egy riportot. Ábrányi